

plaats van de ontlener, voorhoudend dat de verwerping haar rechten schendt. De rechtbank stelt eerst en vooral dat, wanneer verschillende personen zich hoofdelijk verbonden hebben, de uitlener gerechtigd is die schuldenaar te vervolgen waarvan hij vermoedt dat hij het meest solvabel is. De rechter onderzoekt vervolgens of de voorwaarden van de pauliaanse vordering aanwezig zijn en verklaart de vordering van de uitlener gegrond(1344).

829. HAALBAARHEID VAN SCHULDEN UIT HOOFDE VAN EEN LENING. — Inzake de terugbetaling van een lening, is de plaats van betaling, de woonplaats van de verweerder-schuldenaar op grond van het principe van de haalbaarheid van schulden, tenzij andersluidend beding(1345).

TITEL V

BEWAARGEVING EN SEKWESTER

HOOFDSTUK I

BEWAARGEVING

AFDELING 1

BEGRIJ EN GELDIGHEIDSVEREISTEN

830. WILSOVEREENSTEMMING VEREIST, OOK VOOR BEWAARGEVING UIT NOODZAAK. ONDERSCHIED MET LOUTER GEDOGEN. — Bewaargeving is een overeenkomst. Beide partijen moeten dan ook de bedoeling hebben zich juridisch te verbinden. Dit geldt evenzeer voor een bewaargeving uit noodzaak, waar beide partijen hun toestemming tot de overeenkomst moeten hebben laten blijken. Vandaar dat er geen sprake kan zijn van bewaargeving uit noodzaak door een ziekenhuis over een gouden halsketting van een patiënt, wanneer deze patiënt na een zwaar verkeersongeval in comateuze toestand wordt binnengebracht in het ziekenhuis. Door deze comateuze toestand kan er zeker geen toestemming geweest zijn vanwege de patiënt(1346).

Deze toestemming kan stilzwijgend gegeven worden en afgeleid worden uit een handeling die noodzakelijk de wil tot het doen ontstaan van een bepaalde overeenkomst impliceert. Dit oordeelt de Vrederechter te Leuven in het voorbeeld van een patiënt die een scanner-onderzoek dient te ondergaan in een ziekenhuis en verplicht wordt zich te ontkleden in een speciaal daartoe ingericht kleedhokje, waarvan één deur uitgeeft op de gang en een andere op de onderzoekkamer. Uit de organisatie zelf van de kleedkamer en het

(1344) Rb. Neufchâteau 7 februari 1996, *R.R.D.* 1996, 257.

(1345) Rb. Brussel 28 januari 1993, *R.R.D.* 1995, 79.

(1346) Gent 5 juni 1996, *T. Gez.* 1997-98, 343, noot, zie ook *infra*, randnr. 847.

opleggen aan de patiënt om gebruik te maken van die bepaalde kleedkamer, leidt de Vrederechter de toestemming van het ziekenhuis af om een overeenkomst van bewaargeving aan te gaan(1347). In dit opzicht, moet bewaargeving onderscheiden worden van een situatie van *louter gedogen* of *welwillendheid*, waarbij een persoon toelaat dat bij hem voorlopig iets wordt gedeponeerd, zonder evenwel toe te stemmen in een overeenkomst van bewaargeving(1348). In verband met vestiaires in een restaurant bijvoorbeeld, stelt de meerderheidsopvatting dat bij eenvoudige kapstokken die zich aan de muur bevinden, er geen bewaargeving tot stand komt. Het betreft hier een louter gedogen vanwege de uitbater van het restaurant(1349). Een vonnis van de Vrederechter te Antwerpen dat verder uitvoeriger besproken wordt, ligt in de lijn van deze meerderheidsrechtspraak(1350). Van eenzelfde *louter gedogen* is er sprake, zo oordeelt het Hof van beroep te Brussel, bij samenwonende partners die hun feitelijke relatie beëindigen. Wanneer één van de partners, in afwachting van een verdeling van de meubelen, in de gemeenschappelijke woning blijft en dus tijdelijk alleen in het bezit is van de gemeenschappelijke goederen, is er van een bewaargeving uit noodzaak geen sprake. Ook dit arrest komt verder uitvoeriger aan bod(1351).

831. ONDERSCHIED MET SCHENKING: GEEN DADELIJKE EN ONHERROEPELIJKE HANDGIFT. — Kenmerkend voor een bewaargeving is de teruggaveplicht. Daarin verschilt een bewaargeving ondermeer van een schenking, waarbij de eigenaar van de zaak zich dadelijk en onherroepelijk van de zaak ontdoet, zonder dat de begunstigde van de schenking de zaak ooit nog moet teruggeven. Zo vertrouwt een dame tijdens haar leven haar effecten uit veiligheidsoverwegingen toe aan een derde, die na haar overlijden ten overstaan van de algemene legataris, beweert dat de effecten aan hem geschonken werden. De bezitter van de effecten die zelf verklaart dat de erflaterster over de effecten haar leven lang nog zou kunnen beschikken, geeft echter toe -zo stelt de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen- dat de erflaterster nooit het inzicht heeft gehad zich tijdens haar leven op onherroepelijke wijze en uit vrijgevigheid van die effecten te ontdoen. Dit sluit het bestaan van een handgift dan ook uit(1352).

832. ONDERSCHIED MET HUUR: OPSLAG LEGE CONTAINERS EN WAGENS OP OPENBARE PARKING. — Twee partijen sluiten een overeenkomst met het oog op het laden, lossen, stuwen en ontstuwen van ondermeer containers in de haven

(1347) [Vred. Leuven 27 december 1994](#), *A.J.T.* 1994-95, 301, noot J. VANBELLE en *T. Gez.* 1995-96, 67, zie ook *infra*, randnr. 846.

(1348) B. TILLEMANS, *Bewaargeving en sekwestering*, in *Reeks Notariële Praktijkstudies*, Antwerpen, Kluwer, 2000, p. 6, nr. 5 en de verwijzingen in vn. 3.

(1349) C. PAUWELS, „De aansprakelijkheid van de vestiairehouder”, *R.W.* 1996-97, 1246.

(1350) [Vred. Antwerpen \(2\) 28 maart 1996](#), *R.W.* 1996-97, 1246, noot, zie *infra*, randnr. 848.

(1351) [Brussel 18 juni 1997](#), *A.J.T.* 1998-99, 856, noot B. CLAESSENS, zie *infra*, randnr. 849.

(1352) [Rb. Mechelen 8 oktober 1991](#), *T. Not.* 1996, 457.

van Antwerpen. In een *addendum* wordt tevens de verbintenis tot opslag van lege containers voorzien tegen betaling van een vergoeding. Tijdens een hevige storm, worden twee containers beschadigd. De eigenaar van de containers spreekt zijn contractspartij aan op grond van een bewaargeving van de containers, maar deze laatste beweert dat het in feite om een huur van een terrein gaat. Het Hof oordeelt dat het wel degelijk een bewaargeving betreft. Mocht het om een verhuur van ruimte gaan, zou de huurder zelf mogen beslissen over een verplaatsing van de containers of vrij in de plaatsing kunnen voorzien op de havengronden, wat *in casu* niet het geval is. Integendeel: enkel de 'bewaarnemer' heeft enige zeggenschap omtrent de plaats en de wijze van plaatsing van de containers(1353).

Inzake het verschil tussen huur en bewaargeving is voorts klassiek, het onderscheid dat gemaakt wordt tussen een garagecontract (bewaargeving) en een parkingcontract (huur)(1354). Kort samengevat is het criterium om van een garagecontract en dus van bewaargeving te spreken: werd er door de uitbater een bewakingssysteem ingericht en rekende de eigenaar van de wagen daarop(1355)? Zo kwalificeert het Hof van beroep te Luik de contractuele relatie tussen de uitbater van een openbare parking en een aantal klanten, waarvan de wagens beschadigd worden door het vallen van cement van een gemene muur die aan de parking grenst, als een betaalde bewaargeving. De aanwezigheid van een aangestelde aan de ingang van de parking en de afsluiting van de parking door middel van automatische hefboomen leiden ertoe dat de gebruiker rechtmatig mag aannemen dat de parking goed bewaakt en bewaard wordt(1356).

833. INBESLAGNAME BROMFIETS DOOR RIJKSWACHT: GEEN BEWAARGEVING. — Wanneer de rijkswacht een bromfiets in beslag neemt wegens gebrek aan verzekering en overdreven snelheid en deze laat plaatsen in een gemeentelijk depot, maakt zulks in hoofde van de gemeente geen bewaargeving uit(1357).

834. BEWAARGEVING ALS BIJKOMENDE OVEREENKOMST BIJ EEN HOOFDOVEREENKOMST VAN AANNEMING. — Een hoofdovereenkomst, meestal een overeenkomst van aanneming, kan gepaard gaan met een bijkomende overeenkomst van bewaargeving. Van dit gegeven wordt uitgegaan door de Rechtbank van koophandel te Hasselt voor een overeenkomst waarbij de eigenaar zijn wagen voor een reclameschildering aan een persoon toevertrouwt(1358) en door het Hof van beroep te Antwerpen voor een takelopdracht of afsleep-

(1353) [Antwerpen 30 november 1998](#), *Eur. Vervoerr.* 1999, 346.

(1354) Zie voor meer omtrent dit onderscheid: V. SAGAERT, *Parking- en garagecontracten*, in *Recht en onroerend goed*, Brugge, Die keure, 2001, 207 p.

(1355) J.-H. HERBOTS en E. DEGROOTE, *Bijzondere overeenkomsten*, Leuven, Acco, 2000-2001, 201.

(1356) [Luik 12 april 1995](#), *R.G.A.R.* 1997, nr. 12.737, noot.

(1357) Vred. St. Kwintens-Lennik 26 juni 1995, *A.J.T.* 1995-96, 243.

(1358) [Kh. Hasselt 20 november 1996](#), *Limb. Rechtsl.* 1997, 113 en *R.W.* 1998-99, 442.

overeenkomst(1359). Een scheepsreparatiebedrijf daarentegen, zo oordeelt hetzelfde Hof van beroep te Antwerpen, dat met het herstellen van een schip belast is, treedt slechts op als aannemer en niet als bewaarnemer(1360). Evenmin is een commissionair-expediteur die belast wordt met de inontvangstneming van goederen op de kade met het oog op hun verdere verzending, een bezoldigd bewaarnemer. De risico's verbonden aan het verblijf op de kade of een tijdelijke opslag in een magazijn blijven ten laste van de ladingbelanghebbende. De facturatie van een klein bedrag voor de administratieve opvolging van de magazijngelden of het factureren van kaaigelden of verblijfkosten kan niet worden bestempeld als een vergoeding voor een bezoldigde bewaargeving(1361).

835. BEWAARGEVING ALS BIJKOMENDE OVEREENKOMST BIJ EEN HOOFDOVEREENKOMST VAN AANNEMING (VERVOLG). SITUATIE VAN DE GARAGIST. — De overeenkomst bij uitstek, waarbij de vraag rijst of de hoofdovereenkomst van aanneming gepaard gaat met een bijkomende overeenkomst van bewaargeving, is de overeenkomst die de eigenaar van een wagen sluit met een garagist met het oog op het uitvoeren van een onderhoud en/of herstellingen. Deze vraag wordt niet eenduidig beantwoord in de rechtspraak(1362), ook weer niet in de betreffende periode van dit overzicht. In de uitspraken die *tegen* de opsplitsing zijn, is de redenering telkens dat een dergelijke opsplitsing in een aanneming- en een bewaargevingovereenkomst kunstmatig zou zijn, omdat het als gevolg heeft dat een contractuele verhouding die één geheel vormt, opgedeeld wordt. Het is op grond van de aannemingovereenkomst en niet omwille van een afzonderlijke bewaargevingovereenkomst, dat de garagist het voertuig onder zich heeft(1363). De Rechtbank van koophandel te Charleroi voegt nog toe aan deze redenering, dat het voorwerp van de overeenkomst niet het bewaren van het voertuig is, maar de technische tussenkomst met betrekking tot dit voertuig. De overhandiging van de zaak wordt met andere woorden verklaard door de uit te voeren herstellingen(1364).

Even talrijk is de rechtspraak die er –meestal zonder uitdrukkelijke motivering- van uitgaat dat de overeenkomst, waarbij iemand zijn voertuig aan een garagist toevertrouwt voor een onderhoud en/of herstellingen, een aannemingovereenkomst uitmaakt, met een bijkomende overeenkomst van be-

(1359) [Antwerpen 16 september 1996](#), *Limb. Rechtsl.* 1997, 76, noot P. MARTENS en A.J.T. 1997-98, 303, noot B. CLAESSENS.

(1360) [Antwerpen 17 juni 1996](#), *R.H.A.* 1996, 324.

(1361) [Antwerpen 6 december 1994](#), *T.B.H.* 1995, 247, noot; [Antwerpen 12 september 1995](#), *Eur. Vervoerr.* 1995, 604.

(1362) Zie hieromtrent: B. TILLEMANS, *Bewaargeving en sekwestering*, in *Reeks Notariële Praktijkstudies*, Antwerpen, Kluwer, 2000, p. 33-39, nr. 58-64.

(1363) [Luik 17 november 1992](#), *R.G.A.R.* 1995, nr. 12.489; [Luik 29 oktober 1997](#), *R.R.D.* 1998, 169 en *R.G.A.R.* 2000, nr. 13.188.

(1364) [Kh. Charleroi 21 juni 1995](#), *R.R.D.* 1995, 303.

waargeving(1365). Persoonlijk ondersteunen wij de strekking die aanbeveelt de overeenkomst met een garagist niet artificieel op te splitsen en te peilen naar de hoofdbedoeling van de partijen. Niet in het minst omdat deze opsplitsing meestal zonder nut is. Ook op een aannemer rust immers een teruggaveplicht die op dezelfde wijze wordt ingevuld als de teruggaveplicht van de bewaarnemer(1366).

AFDELING 2

BEWIJS

836. BEWIJS BEWAARGEVING DOOR ERFGENAMEN AAN DE HAND VAN GESCHRIFT. — Voor het bewijs inzake bewaargeving moet er een onderscheid gemaakt worden tussen de vrijwillige bewaargeving en de bewaargeving uit noodzaak. Voor een *vrijwillige bewaargeving*, bepaalt art. 1923 B.W. dat deze door geschrift moet worden bewezen en dat het bewijs door getuigen niet wordt toegelaten voor een waarde die 15.000 frank te boven gaat. In feite is dit slechts een (overbodige) herhaling van de regel van art. 1341 B.W. Het antwoord op de vraag wie de bewijslast draagt, wat er precies moet bewezen worden en welke bewijsmiddelen toegelaten zijn, moet bijgevolg gezocht worden in de artikelen 1315 e.v. B.W. Dit geldt voor de bewijslevering door de partijen aan de bewaargevingsovereenkomst, maar eveneens voor hun algemeen rechtsverkrijgenden, bijvoorbeeld niet-reservataire erfgenamen die teruggave van kasbons vorderen na het overlijden van een erflater. De erflater had deze kasbons overhandigd aan een neef en de erfgenamen die beweren dat deze kasbons slechts in bewaring zouden gegeven zijn, beroepen zich op een verklaring, ondertekend door de *decuius*. De verklaring die zij bijbrengen is echter slechts ondertekend door de *decuius* (en niet door beide partijen), voldoet dan ook niet aan de voorwaarden van een geschrift in de zin van art. 1341 B.W. en levert geen geldig bewijs op van de beweerde bewaargeving, aldus de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout(1367).

Voor de bewaargeving uit noodzaak, bepaalt art. 1950 B.W., in afwijking van het gemene recht, dat het bewijs door getuigen kan worden toegelaten, zelfs wanneer het een waarde betreft van meer dan 15.000 frank. Ook art. 1348 B.W. maakt reeds melding van een uitzondering op de regel voor bewaargevingen uit noodzaak.

(1365) [Brussel 24 mei 1993](#), *Verkeersrecht* 1993, 293 en *R.G.A.R.* 1995, nr. 12.531; Luik 4 juni 1993, *J.L.M.B.* 1995, 267-269, noot P. HENRY; [Gent 2 november 1994](#), *A.J.T.* 1994-95, 367, noot B. CATTOIR; Gent 14 april 1995, *A.J.T.* 1995-96, 131; [Vred. Wolvertem 9 oktober 1997](#), *A.J.T.* 1998-99, 894.

(1366) B. TILLEMAN, *Bewaargeving en sekwester*, in *Reeks Notariële Praktijkstudies*, Antwerpen, Kluwer, 2000, p. 36, nr. 61 en de verwijzingen in vn. 19, 20 en 21; P. HENRY, „L'obligation de restitution du garagiste” (onder Luik 4 juni 1993), *J.L.M.B.* 1995, p. 2269, nr. 4.

(1367) [Rb. Turnhout 17 november 1995](#), *T. Not.* 1996, 472, noot F. BOUCKAERT.

RECHTEN EN Plichten VAN DE BEWAARNEMER

837. GEEN RECHT OM DE ZAAK TE GEBRUIKEN. — Een bewaarnemer heeft, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een ontlener, in de regel niet het recht om de in bewaring gegeven zaak te gebruiken. Dit betekent bijvoorbeeld dat een garagist die een retentierecht uitoefent op een wagen wegens niet-betaling van de herstellingsfactuur en op wie ingevolge de uitoefening van dit retentierecht de plichten van een bewaarnemer rusten, niet gerechtigd is zijn handelaarsplaten op het voertuig te bevestigen en de wagen te gebruiken voor privé- en beroepsdoeleinden. Dat de garagist *in casu* de wagen gebruikt heeft, komt uit doordat de wagen een beschadiging ondergaat op de oprit van het ouderlijke huis van de garagist en hij hiervoor een ongevalaangifte indient. De garagist voert nog tevergeefs aan dat het voertuig in afwachting van de betaling gestald werd op de parking van zijn ouders bij gebrek aan ruimte in de garage zelf. Het Hof van beroep te Brussel oordeelt dat in die hypothese en rekening houdend met de bewaringsplicht in hoofde van een garagist, het voertuig had dienen geplaatst te worden in een afgesloten ruimte en niet, zoals *in casu* voor de woning op een open parking langsheen de rijbaan met handelaarsplaten, wat duidelijk wijst op het in gebruik zijn van het voertuig. In een bibliografische noot wordt de inhoud van het arrest onderschreven(1368).

838. DUBBELE VERPLICHTING: BEWAKINGS- EN TERUGGAVEPLICHT. — Op de bewaarnemer rust een dubbele verplichting. In de loop van de overeenkomst rust op de bewaarnemer een bewakingsplicht. Deze plicht is een middelenverbintenis. Bij het einde van de overeenkomst rust op de bewaarnemer een teruggaveplicht en dit is een resultaatsverbintenis. Dit laatste betekent dat er bij niet-teruggave op de bewaarnemer een vermoeden van schuld rust. Hij kan dit vermoeden maar weerleggen door het bewijs te leveren van een vreemde oorzaak. Theoretisch lijkt deze opsplitsing voor de hand liggend en duidelijk. De voorbeelden uit de praktijk waar beide plichten duidelijk afgelijnd kunnen worden zijn evenwel zeldzaam. Wat de bewakingsplicht betreft, zal slechts uitzonderlijk in de loop van de overeenkomst reeds een tekortkoming aan de bewakingsplicht worden ingeroepen. Meestal zal deze tekortkoming slechts ter sprake komen bij de teruggave en gelinkt worden aan de teruggaveplicht. Maar ook de teruggaveplicht zal zelden zelfstandig, d.i. los van de bewakingsplicht, worden ingeroepen. Telkens wanneer de bewaarnemer de zaak niet of slechts beschadigd kan teruggeven, zal het bewijs van overmacht door de bewaarnemer immers inhouden dat hij moet aantonen dat hem geen enkele fout treft en dat hij voldoende maatregelen heeft genomen. Dit onderzoek komt neer op nagaan of er geen tekortkoming is aan de bewakingsplicht. *Teruggave- en bewakingsplicht zijn dan ook*

(1368) [Brussel 19 september 1997](#), *A.J.T.* 1997-98, 443, noot K. VAN RAEMDONCK.

verstrengeld bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van de bewaarnemer. Omwille van deze verstrengeling, is het niet evident om structuur te brengen binnen de voorbeelden uit de rechtspraak. Wij hebben er de voorkeur aan gegeven om de splitsing bewakings- en teruggaveplicht toch enigszins te respecteren en er die uitspraken aan te koppelen die in hoofdzaak bij één van de twee plichten stilstaan. Niettemin zal de lezer die op zoek is naar de invulling van de bewakingsplicht, ook de randnummers over de teruggaveplicht moeten raadplegen.

839. BEWAKINGSPLICHT. *CULPA LEVIS IN CONCRETO* (ART. 1927 B.W.). — In beginsel (alhoewel in de praktijk eerder de uitzondering) zal bij de beoordeling van de bewakingsplicht het criterium van de *culpa levis in concreto* worden toegepast: er wordt niet meer verwacht van de bewaarnemer dan dat hij voor de in bewaring ontvangen zaken even zorgvuldig is als voor zijn eigen zaken (art. 1927 B.W.). Zo wordt de bewaarnemer van een partij houten paletten die in vlammen opgaat, niet aansprakelijk geacht ondanks het feit dat duidelijk is dat hij niet alle voorzorgsmaatregelen nam als zorgzame, omzichtige burger om de brand te voorkomen en zelfs meer dan onvoorzichtig was (de brand zou ontstaan zijn vanuit een open, zeer primitieve stookplaats en er waren slechts zeer beperkte brandblusmiddelen aanwezig). Desondanks wordt hij niet aansprakelijk geacht omdat bij de brand eveneens eigen goederen van de bewaarnemer vernietigd werden, die zich in dezelfde loods bevonden(1369).

Eveneens op grond van art. 1927 B.W., acht het Hof van beroep te Luik dat een garagist niet tekortgekomen is aan zijn bewakingsplicht in verband met een wagen die op zijn parking stond en in vlammen opging bij een brand. De eigenaar van de wagen had zijn wagen achtergelaten bij de garagist voor herstellingen, maar weigerde vervolgens aan de garagist de herstellingen uit te voeren (vermoedelijk omdat de prijsraming te duur uitviel). Hij is de wagen echter nooit komen ophalen en liet hem gedurende jaren bij de garagist op de parking staan. Aan de garagist kan niet verweten worden de wagen samen met andere wagens op de parking, grenzend aan zijn garage, te hebben geplaatst, aangezien hij aan de wagen slechts die zorgen moest besteden die hij aan zijn eigen goederen zou besteden(1370).

Tot slot is er het voorbeeld van de wagen die door een garagist buiten zijn showroom wordt gestald en die door een ernstige hagelbui in de maand augustus wordt beschadigd. De garagist die door de Vrederechter te Wolveterm als onbezoldigd bewaarnemer wordt aanzien, bewijst eerst en vooral niet dat de hagelbui totaal onvoorzienbaar en onoverkomelijk was aan de hand van meteorologische statistieken of met attesten van weerstations. Voorts wordt niet bewezen dat hij zijn eigen nieuwe auto's, in weer en wind, zou laten buitenstaan in plaats van ze in de showroom of op een andere

(1369) [Kh. Dendermonde 27 januari 1995](#), *R.H.A.* 1995, 455.

(1370) [Luik 15 december 1995](#), *T.B.H.* 1996, 986.

beschermde plaats te stellen. Mocht hij dit bewezen hebben, zo stelt de vrederechter, dan zou nog kunnen aangenomen worden dat hij aan de nieuwe auto van de schadelijder evenveel (of even weinig) zorg besteedde als aan zijn eigen goederen en hij vrijuit zou gaan(1371).

840. BEWAKINGSPLICHT. *CULPA LEVIS IN ABSTRACTO* (ART. 1928 B.W.). — In een aantal gevallen, hernomen in art. 1928 B.W., die eerder de regel dan de uitzondering vormen, moet de bewakingsplicht van de bewaarnemer getoetst worden aan het (strengere) criterium van de *culpa levis in abstracto*. De bewaarnemer dient als een goed huisvader voor de in bewaring gegeven zaak te zorgen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de bewaarnemer zichzelf heeft aangeboden. De Rechtbank van eerste aanleg te Luik acht deze hypothese aanwezig voor de garagist die aanbiedt de (oude) Porsche te verkopen van een klant die bij hem een nieuwe wagen koopt. De Porsche wordt gestolen. De omstandigheden van de diefstal (ingewikkelde inbraak via het dak in een afgesloten werkplaats met een metalen slot...) tonen aan dat de garagist alle normale veiligheidsmaatregelen heeft genomen die van een garagist verwacht kunnen worden. Hij is dan ook niet tekortgekomen aan zijn bewakingsplicht(1372).

Het strengere criterium van de goede huisvader is eveneens van toepassing wanneer de bewaargeving bezoldigd is. Zo neemt een veembedrijf een partij witte kristalsuiker in bewaring in zijn magazijnen in afwachting van verschepping. Na de periode van opslaan wordt er schimmelschade vastgesteld aan de suiker. Een expertise schrijft deze schimmelschade toe aan het feit dat de zakken te hoog waren opgestapeld en dat de ventilatie onvoldoende was. Het Hof van beroep te Antwerpen oordeelt dat dergelijke schade vermeden kon worden en niet te wijten is aan een eigen gebrek van de goederen. De bewaarnemer is dan ook tekortgekomen aan zijn bewakingsplicht(1373). Ook een garagist aan wie een wagen wordt toevertrouwd voor herstellingen, moet volgens het Hof van beroep te Antwerpen als een *bezoldigd* bewaarnemer worden beschouwd(1374). In het voorliggende geval werd een wagen die op een braakliggend terrein naast de garage werd geparkeerd, beschadigd door een omgewaaid reclamebord. Omdat art. 1928 B.W. van toepassing is, volstond het niet voor de garagist om te verwijzen naar het eveneens beschadigd zijn van zijn eigen auto. De bewaarnemer kan echter bijgetreden worden –zo stelt het Hof- waar hij ondergeschikt stelt dat niet bewezen is dat hij zijn verplichtingen als bewaarnemer, beoordeeld volgens art. 1928 B.W., niet zou hebben nageleefd. Hij moest niet verwachten dat het reclamebord het bij niet abnormaal te noemen windstoten zou begeven en hij was niet gehouden de degelijkheid en veiligheid van dit reclamebord na te gaan.

(1371) [Vred. Wolvertem 9 oktober 1997](#), *A.J.T.* 1998-99, 894.

(1372) [Rb. Luik 5 september 1996](#), *Pas.* 1996, III, 1, zie ook *infra*, randnr. 842.

(1373) [Antwerpen 29 juni 1998](#), *R.H.A.* 1998, 419.

(1374) Zie *supra*, randnr. 835, voor de discussie in rechtspraak en rechtsleer omtrent de hoedanigheid van bewaarnemer van de garagist.

Bovendien, zo vervolgt het Hof, is het plaatsen van voertuigen in de omgeving van reclameborden een alledaags gebeuren(1375).

841. TERUGGAVEPLICHT. DIEFSTAL ALS OVERMACHT SLECHTS WANNEER GEEN ENKELE FOUT EN DIEFSTAL NIET VERGEMAKKELIJKT DOOR BEWAARNEMER. — We beginnen met voorbeelden van situaties waar de zaak *volledig tenietgegaan* is en teruggave bijgevolg volledig onmogelijk is. Verder zullen we ingaan op situaties waar de zaak *slechts beschadigd* is. Zoals hoger al aangegeven, is de teruggaveplicht van de bewaarnemer een resultaatsverbintenis. Dit betekent dat er bij niet-teruggave op de bewaarnemer een vermoeden van schuld rust. Hij kan dit vermoeden maar weerleggen door het bewijs te leveren van overmacht. Voor de aanvaarding van *diefstal* als overmacht in het kader van bewaargeving, geldt dat niet alleen de diefstal moet bewezen worden. De bewaarnemer moet ook aantonen dat hij geen enkele fout of onzorgvuldigheid heeft begaan en de diefstal niet heeft vergemakkelijkt. Deze geldende principes werden nog eens uitdrukkelijk bevestigd in een arrest van het Hof van Cassatie van 29 februari 1996. Het betreft een curator die, na het faillissement, in een bewaarplaats goederen bewaarde die aan de gefailleerde in consignatie waren gegeven. Wanneer de goederen gestolen worden, doet de eigenaar van de goederen een vordering op de boedel gelden voor de tegenwaarde van de gestolen goederen. Het Hof van Cassatie, aan wie de zaak wordt voorgelegd, redeneert als volgt. Diegene aan wie een zaak in bewaring is gegeven, moet de zaak teruggeven. De bewaarnemer is bij niet-teruggave maar bevrijd, als hij bewijst dat hij door een vreemde oorzaak in de onmogelijkheid verkeert de zaak terug te geven en geen fout in de bewaring heeft begaan. Diefstal bevrijdt de bewaarnemer niet automatisch, omdat diefstal niet noodzakelijk inhoudt dat de bewaarnemer voldoende zorgvuldig was. Het middel dat hierop is gebaseerd dat de bewaarnemer door het enkele feit van de diefstal bevrijd is, kan dan ook niet worden aangenomen(1376).

842. DIEFSTAL ALS OVERMACHT (VERVOLG). RAAKVLAKE MET BEWAKINGSPLICHT. — De bewaarnemer die zich op diefstal wenst te beroepen, moet dus aantonen dat de diefstal is tussengekomen zonder zijn fout en dat hij de diefstal niet heeft vergemakkelijkt. Ook de lagere rechtspraak past dit principe consequent toe. Zoals hoger al aangegeven, duikt hier een raakvlak op met de bewakingsplicht. Aantonen dat de bewaarnemer geen fout heeft begaan en voldoende maatregelen heeft genomen, zal immers neerkomen op onderzoeken of er geen tekortkoming was aan de bewakingsplicht. Zo is er het voorbeeld van de bontmantel, die een dame via tussenkomst van een winkel in bewaring geeft en die niet meer wordt teruggevonden wanneer ze haar bontmantel terugvraagt. De winkel beroept zich op diefstal. Niet alleen is de diefstal niet bewezen, oordeelt de Rechtbank van koophandel te Luik.

(1375) [Antwerpen 24 mei 1995](#), *A.J.T.* 1995-96, 131.

(1376) [Cass. 29 februari 1996](#), *A.C.* 1996, 206, *Pas.* 1996, I, 220 en *R.W.* 1998-99, 1385.

Evenmin is bewezen dat de winkel deze eventuele diefstal niet gemakkelijker zou hebben gemaakt. Uit het dossier blijkt dat de bontmantels, in afwachting van het moment waarop een Brusselse firma -waarop de winkel beroep doet voor de bewaring- ze komt ophalen, gewoon achteraan in de winkel worden gehangen en dus toegankelijk zijn voor iedereen die in de winkel komt, in plaats van ze op te bergen in de ruimte achter de winkel of in een speciale kluis. De winkel wordt dan ook als bewaarnemer aansprakelijk gesteld(1377).

Daarnaast is er het voorbeeld van een wagen die voor een onderhoud en grondig nazicht aan een garagist wordt toevertrouwd. De wagen wordt gestolen. Uit de omstandigheden beschreven in het straf dossier (de dieven raakten via het dak binnen, de contactsleutels zaten niet op de wagen...), leidt het Hof van beroep te Luik af dat er geen enkele fout werd begaan door de garagist. De algemene onveiligheid en de vele aanslagen tegen goederen kunnen niet verplichten om uitzonderlijke veiligheidsmaatregelen te nemen. Er kan niet van elke garagist verwacht worden dat hij een permanente bewaking organiseert of zelfs zijn gebouw uitrust met gesofisticeerde afsluitingsystemen. De plicht om de nodige maatregelen te nemen moet op een redelijke manier worden ingevuld(1378).

Gelijkaardige omstandigheden en eenzelfde redenering treffen we aan in een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Luik. Een Porsche wordt aan een garagist toevertrouwd met het oog op de verkoop ervan en vervolgens gestolen. De omstandigheden van de diefstal (inbraak via het dak in een afgesloten werkplaats met een metalen slot...), tonen aan dat de garagist alle normale veiligheidsmaatregelen heeft genomen die van een garagist verwacht kunnen worden(1379). Niet hetzelfde kan tot slot gezegd worden van een voertuig dat, eens de klus geklaard, door de garagist wordt geparkeerd in een nabijgelegen straat die men vanuit de garage niet kan waarnemen en die dus zelfs overdag reeds onttrokken is aan het toezicht en de bewaking. De garagist heeft dan ook lichtzinnig gehandeld en zich niet als een goed huisvader gedragen(1380).

843. ART. 1933 B.W.: TERUGGAVEPLICHT IN STAAT WAARIN DE ZAAK ZICH BEVINDT, TENZIJ SCHADE VEROORZAAKT DOOR TOEDOEN VAN BEWAARNEMER. — Tot nu toe betroffen de aangehaalde voorbeelden situaties waar de zaak *volledig tenietgegaan* was. Vaak echter zal de zaak *slechts beschadigd* blijken te zijn op het ogenblik van de teruggave. Art. 1933 B.W. stelt hieromtrent dat de bewaarnemer de in bewaring ontvangen zaak slechts dient terug te geven in de staat waarin zij zich bevindt op het tijdstip van de teruggave. De beschadiging die de zaak buiten zijn toedoen heeft onder-

(1377) [Kh. Luik 30 september 1993](#), *De Verz.* 1995, 149.

(1378) [Luik 4 juni 1993](#), *J.L.M.B.* 1995, 267-269, noot P. HENRY.

(1379) [Rb. Luik 5 september 1996](#), *Pas.* 1996, III, 1. Zie ook *supra*, randnr. 840.

(1380) [Gent 2 november 1994](#), *A.J.T.* 1994-95, 367-368, noot.

gaan, komt voor rekening van de bewaargever. Men zou kunnen denken dat, aangezien er een teruggave is (weliswaar gedeeltelijk) en de bewaarnemer zijn teruggaveplicht is nagekomen, de bewijslast opnieuw verschuift naar de bewaargever die moet aantonen dat de bewaarnemer is tekortgekomen aan zijn bewakingsplicht. Maar de rechtsleer en rechtspraak oordelen er anders over. De eerste zin van art. 1933 B.W. kan niet los gezien worden van de tweede zin, namelijk dat op de bewaarnemer de bewijslast rust dat de beschadiging buiten zijn toedoen gebeurde, of m.a.w. aan overmacht te wijten is(1381). Zijn aansprakelijkheid wordt wat de teruggave betreft, dus beoordeeld door een vermoeden van foutieve uitvoering of een resultaatsverbintenis. Deze principes worden zeer goed beschreven in een vonnis van de Rechtbank van koophandel te Hasselt. Een persoon vertrouwt zijn wagen voor een reclameschildering toe aan persoon X die de wagen stalt in een loods. Bij een zwaar onweer, waartegen de dakbedekking van de loods niet bestand blijkt, beschadigen hagelstenen de wagen in kwestie. De Rechtbank van koophandel te Hasselt oordeelt dat persoon X als bezoldigd bewaarnemer gehouden is tot een bewakingsplicht en tot een teruggaveplicht. Terzake is het voertuig weliswaar teruggegeven, maar partijen zijn erover akkoord dat het beschadigd was ten aanzien van de toestand op het ogenblik van de afgifte. Art. 1933 B.W. is van toepassing. Dit artikel kan — zo stelt de Rechtbank van koophandel te Hasselt — niet worden los gezien van de resultaatsverbintenis tot teruggave *in natura* waartoe de bewaarnemer is gehouden. Het betekent dat, voorzover er beschadigingen bewezen zijn, de bewaarnemer, op wie door de resultaatsverbintenis een vermoeden van aansprakelijkheid rust, moet bewijzen dat die beschadigingen te wijten zijn aan overmacht(1382).

844. ART. 1933 B.W.: TERUGGAVEPLICHT (VERVOLG). RAAKVLAKE MET BEWAKINGSPLICHT. — Dat de rechtsleer en rechtspraak de teruggaveplicht in het kader van art. 1933 B.W. als resultaatsverbintenis aanzien, is vooral een kwestie van bewijslastverdeling. Het duidt aan dat het de bewaarnemer is die moet bewijzen dat er een vreemde oorzaak is voor de beschadigingen die de zaak heeft ondergaan. Ook hier zal dit inhouden dat de bewaarnemer moet aantonen dat hij voldoende maatregelen heeft genomen om de beschadigingen te vermijden en dus zijn bewakingsplicht is nagekomen. Dit komt zeer goed tot uiting in de hierna volgende illustraties in het kader van art. 1933 B.W.

Een aantal wagens die op een openbare parking geparkeerd staan, raken beschadigd door het vallen van cement van een gemene muur die aan de parking grenst. De plicht tot teruggave in hoofde van de uitbater van de parking, die door het Hof van beroep te Luik als bewaarnemer wordt aanzien,

(1381) [Antwerpen 16 september 1996](#), *Limb. Rechtsl.* 1997, 76, noot P. MARTENS en A.J.T. 1997-98, 303, noot B. CLAESSENS.

(1382) [Kh. Hasselt 20 november 1996](#), *Limb. Rechtsl.* 1997, 113 en *R.W.* 1998-99, 442.

maakt een resultaatsverbintenis uit. Meer bepaald komt het hem toe de veiligheid van het terrein, dat hij uitbaat als parking, te garanderen, door alle nuttige maatregelen te treffen om een manifest en voorzienbaar gevaar in te dijken. Bij gebreke hieraan is hij aansprakelijk voor de beschadigingen aan de geparkeerde wagens(1383).

Hetzelfde lot is een bewaarnemer beschoren die in opdracht van een commissie-expediteur in de haven van Antwerpen een partij staalplaat opslaat in een magazijn. De partij staalplaat wordt ernstig beschadigd door regenwater, omwille van werken aan het dak van het magazijn. De bezoldigde bewaarnemer is niet aansprakelijk voor werken die door de eigenaar van het magazijn dat door de bewaarnemer wordt gehuurd, worden uitgevoerd. Niettemin moet een bezoldigd bewaarnemer instaan voor de teruggave van de koopwaar in gave toestand. Uit het dossier en een deskundig verslag, blijkt dat de bewaarnemer verwittigd werd van de dakwerken en gevraagd werd maatregelen te nemen. Een eenvoudige afdekking was voldoende geweest. De bewaarnemer is dan ook mede-aansprakelijk voor de schade(1384).

Tot slot is er het voorbeeld van de garagist bij wie een wagen rond 18 u 's avonds wordt binnengebracht voor een onderhoud. De wagen wordt slotvast achtergelaten op een vrij toegankelijke, rustig gelegen parking zonder omheining of enige andere maatregel om diefstal te voorkomen, terwijl de contactsleutels in het kantoor worden gelegd. In de daaropvolgende nacht wordt een poging ondernomen om de wagen te stelen, maar hij wordt verderop beschadigd achtergelaten. 's Nachts was er niemand van het personeel in de garage aanwezig, die –zoals één van de burens- het lawaai van de diefstal kon opmerken. De Rechtbank van eerste aanleg te Leuven besluit dan ook dat de bewaarnemer aansprakelijk is voor de beschadiging die ter gelegenheid van de diefstal werd veroorzaakt(1385).

845. ART. 1933 B.W. TERUGGAVEPLICHT (VERVOLG). NEGATIEF BEWIJS VAN OVERMACHT. — Inzake bewaargeving, lijkt de cassatierechtspraak een negatief of inductief bewijs van de vreemde oorzaak te onderschrijven(1386). Dit betekent –zoals de Rechtbank van koophandel te Hasselt het correct verwoordt in zijn vonnis van 20 november 1996- dat het bewijs van de vreemde zaak niet noodzakelijk rechtstreeks (d.i. het positieve bewijs) moet worden geleverd. Voldoende is het (onrechtstreekse) bewijs dat de bewaarnemer geen fout treft, zodat het (gedeeltelijke) tenietgaan van het goed enkel kan te

(1383) Luik 12 april 1995, *R.G.A.R.* 1997, nr. 12.737, noot.

(1384) Kh. Antwerpen 3 juni 1996, *R.H.A.* 1996, 263.

(1385) Rb. Leuven 6 (volgens *T.B.B.R.*) of 8 (volgens *Pas.*) juni 1994, *Pas.* 1994, III, 6 en *T.B.B.R.* 1995, 413.

(1386) Cass. 14 februari 1991, *A.C.* 1990-91, 636, *Pas.* 1991, I, 568 en *R.W.* 1991-92, 845; Cass. 2 december 1960, *Pas.* 1961, I, 359; B. CATTOIR, „De aansprakelijkheid van de detentor in geval van diefstal van hem toevertrouwde goederen” (onder Gent 6 oktober 1994), *A.J.T.* 1994-95, p. 255, nr. 7; P. MARTENS, „Bewaargeving: op de grens van *custodia* en *restitutio*” (onder Antwerpen 16 september 1996), *Limb. Rechtsl.* 1997, 82.

wijten zijn aan een vreemde oorzaak. Dat bewijs kan worden geleverd door aanvoering van een geheel van ernstige, precieze en overeenstemmende vermoedens. Niettemin oordeelt de rechtbank terzake dat de bewaarnemer niet ten genoegen van recht bewijst dat de ontvangen zaak buiten zijn toedoen beschadigingen opliep(1387).

Evenmin slaagt de bewaarnemer van containers die beschadigd raken doordat twee containers van een stapel van vier naar beneden vallen tijdens een storm in de haven van Antwerpen, erin om aan te tonen dat hem geen enkele fout treft. Uit een expertiseverslag blijkt dat het onvermijdbaar is dat — wanneer containers vier hoog worden gestapeld — de bovenste containers bij hevige winden van de stack waaien indien geen bijkomende veiligheidsmaatregelen worden genomen. Het vallen van de containers is dan ook te wijten aan een fout van de bewaarnemer. Rukwinden tussen 90 en 120 km per uur in januari in het Antwerpse havengebied zijn geen uitzonderlijk natuurfenomeen en kunnen bijgevolg niet als overmacht worden beschouwd(1388).

Op het eerste zicht in strijd met dit pleidooi voor een negatieve bewijslevering van overmacht, is het volgende arrest van het Hof van beroep te Antwerpen. Een takelfirma wordt ingeschakeld om een vrachtwagen van een terrein naar een garage te brengen. Wanneer de takelfirma vaststelt dat de cardan-as niet kan verwijderd worden om het voertuig af te slepen, vraagt ze instructies aan de garage. Bij het uitvoeren van de instructies treedt er beschadiging op aan de vrachtwagen. Het Hof van beroep te Antwerpen oordeelt dat een louter verwijzen naar instructies van de garage niet volstaat om overmacht aan te tonen, evenmin als het feit dat de schade het gevolg zou kunnen zijn van slijtage. Er moet een positief bewijs van de ontheffingsgrond geleverd worden(1389). Alhoewel het Hof spreekt van een positief bewijs, lijkt de gemaakte redenering correct. De vraag rijst volgens ons dan ook of er geen sprake is van begripsverwarring en het Hof met een 'positief bewijs' niet heeft willen aangeven dat de bewaarnemer moet aantonen dat hij geen enkele fout heeft begaan.

AFDELING 4

BEWAARGEVING UIT NOODZAAK

846. TOEPASSINGSVOORWAARDEN. RELATIE ZIEKENHUIS EN PATIËNT. — Overeenkomstig art. 1949 B.W. is de bewaargeving uit noodzaak de bewaargeving waartoe men wordt gedwongen door enig ongeval, zoals brand, instorting, plundering, schipbreuk of een andere voorziene gebeurtenis. De opsomming in art. 1949 B.W. is niet limitatief en een constante rechtspraak en

(1387) [Kh. Hasselt 20 november 1996](#), *Limb. Rechtsl.* 1997, 113 en *R.W.* 1998-99, 442.

(1388) [Antwerpen 30 november 1998](#), *Eur. Vervoerr.* 1999, 346.

(1389) [Antwerpen 16 september 1996](#), *Limb. Rechtsl.* 1997, 76, noot P. MARTENS en *A.J.T.* 1997-98, 303, noot B. CLAESSENS.

rechtsleer hebben aan dit begrip een *veel ruimere betekenis* gegeven: bewaargeving uit noodzaak onderstelt dat de bewaargever werd beroofd van de vrijheid om niet in bewaring te geven en om een andere bewaarnemer te kiezen(1390). Dit is het geval, zo oordeelt de Vrederechter te Leuven, wanneer een patiënt een scanner-onderzoek dient te ondergaan en verplicht wordt zich te ontkleden in een speciaal daartoe ingericht kleedhokje waarvan één deur uitgeeft op de gang en een andere op de onderzoekskamer. Wanneer de handtas van de patiënt gestolen wordt, is het ziekenhuis schadevergoeding verschuldigd(1391). Zo ook ontstaat tussen een ziekenhuis en een patiënt een bewaargeving uit noodzaak wanneer de patiënt in de onmogelijkheid verkeert een prothese (meer bepaald een vals gebit) aan iemand anders in bewaring te geven. Wanneer het bovengebitt wordt teruggevonden in een vuilniszak en het ondergebitt verdwenen is, schiet het ziekenhuis als bewaarnemer tekort in zijn toezicht- en teruggaveplicht(1392).

847. RELATIE ZIEKENHUIS EN PATIËNT (VERVOLG). — Een ziekenhuis mag echter niet automatisch als bewaarnemer uit noodzaak worden aanzien. Zo worden de voorwaarden niet vervuld geacht voor een heer die wordt opgenomen na een arbeidsongeval en waarvan elf dagen na zijn opname, de portefeuille gestolen wordt uit de lade van een kastje in zijn kamer. Uit de beschreven omstandigheden blijkt dat de patiënt niet verplicht was de portefeuille in de lade te leggen, maar vrij was om hem bij zich te houden of nog, hem in de kluis van het ziekenhuis te leggen, waartoe hij uitgenodigd werd in een brochure van het ziekenhuis. Het feit dat de patiënt bij hoogdringendheid in het ziekenhuis is beland na een arbeidsongeval, doet niet terzake, aangezien de diefstal plaatsvond, elf dagen na zijn opname en hij ondertussen voldoende tijd had gehad om zijn portefeuille op een andere plaats onder te brengen(1393).

Tevens wordt er geen bewaargeving uit noodzaak aanwezig geacht, wanneer een patiënt in comateuze toestand in het ziekenhuis wordt binnengebracht. In dergelijk geval ontbreekt de nodige toestemming vanwege de patiënt tot de bewaargeving uit noodzaak. Niettemin wordt een ziekenhuis in een concreet geval toch aansprakelijk geacht, maar dan op grond van de artikelen 1382 e.v. B.W. Het betrof een patiënt die in coma binnengebracht was in het ziekenhuis na een zwaar verkeersongeval en waarvan de gouden halsketting verdwenen was. Zoals in elk ziekenhuis bestond er een standaardprocedure met duidelijke richtlijnen voor het personeel wat er precies met de waardevolle spullen van dergelijke patiënten diende te gebeuren. Door deze richtlijnen niet na te leven, had het personeel onzorgvuldig gehandeld. Hierdoor

(1390) B. TILLEMANS, *Bewaargeving en sekwestering*, in *Reeks Notariële Praktijkstudies*, Antwerpen, Kluwer, 2000, p. 145, nr. 304 en de verwijzingen in vn. 147.

(1391) [Vred. Leuven 27 december 1994](#), *A.J.T.* 1994-95, 301, noot J. VANBELLE en *T. Gez.* 1995-96, 67, zie ook *supra*, randnr. 830.

(1392) [Vred. Merkssem 21 oktober 1996](#), *T. Gez.* 1997-98, 345.

(1393) [Bergen 20 maart 1996](#), *R.R.D.* 1996, 411. Zie ook *infra*, randnr. 850.

werd het ziekenhuis bij toepassing van art. 1384, lid 3 B.W. aansprakelijk gesteld(1394).

848. VESTIAIRE IN RESTAURANT. — Ook een restaurantuitbater kan in bepaalde omstandigheden beschouwd worden als bewaarnemer van de door de bezoekers meegebrachte zaken. Alles zal afhangen van de vraag of er een vestiaire georganiseerd is en op welke manier. Zoals hoger reeds aangehaald(1395), stelt de meerderheidsopvatting in verband met eenvoudige kapstokken die zich aan de muur bevinden, dat een restaurantuitbater niet als bewaarnemer aansprakelijk is. Het betreft hier een louter gedogen vanwege de uitbater. Slechts enkele auteurs en een enkele uitzondering in de rechtspraak, wijzen erop dat ook het plaatsen van kapstokken een uitnodiging inhoudt om zich van zijn mantel of overjas te ontdoen. Er zou toch de indruk gewekt worden van een minimum aan bewaking(1396). Het volgende vonnis van de Vrederechter te Antwerpen over een heer die zijn jas bij een restaurantbezoek op een kapstok in de gang hangt en na de maaltijd vaststelt dat zijn jas verdwenen is, ligt in de lijn van de meerderheidsopvatting. De Vrederechter stelt vast dat er geen verplichting bestond tot het ophangen van de jas en dat er geen bijzondere ruimte was tot berging, waaruit afgeleid zou kunnen worden dat er iemand voor de bewaring en bewaking zou zorgen. In die feitelijke omstandigheden kan niet aangenomen worden dat een contract van bewaargeving tot stand is gekomen(1397).

849. BEWAARGEVING UIT NOODZAAK NA BEËINDIGING VAN HET CONCUBINAAT? — Het gebeurt regelmatig: samenwonende partners beëindigen hun feitelijke relatie en in afwachting van een verdeling van de meubelen, blijft één van de partners in de gemeenschappelijke woning en dus tijdelijk alleen, in het bezit van de gemeenschappelijke goederen. Is er in een dergelijke situatie sprake van een bewaargeving uit noodzaak? In een concreet geval neemt de samenleving een einde wanneer de man opgenomen wordt in een instelling wegens drankproblemen. Achteraf slaagt hij er niet in zijn spullen te recupereren. Het Hof van beroep te Brussel acht de voorwaarden van de bewaargeving uit noodzaak niet vervuld, zeker niet op het ogenblik dat de man zijn intrek nam bij de dame. Bij de opname in de instelling echter evenmin. Bewaargeving uit noodzaak veronderstelt immers de werkelijke overhandiging van de zaak, evenals de toestemming van de bewaarnemer. Het mag niet verward worden met een louter gedogen om een voorwerp op een bepaalde plaats te laten(1398).

(1394) [Gent 5 juni 1996](#), *T. Gez.* 1997-98, 343, noot. Zie ook *supra*, randnr. 830.

(1395) Randnr. 830.

(1396) C. PAUWELS, „De aansprakelijkheid van de vestiairehouder”, *R.W.* 1988-98, 138, nr. 5.

(1397) [Vred. Antwerpen \(2\) 28 maart 1996](#), *R.W.* 1996-97, 1246, noot.

(1398) [Brussel 18 juni 1997](#), *A.J.T.* 1998-99, 856, noot B. CLAESSENS. Zie ook *supra*, randnr. 830.

850. HOTELBEWAARGEVING. — Hotelbewaargeving, een voorbeeld van een bewaargeving uit noodzaak, is onderworpen aan een bijzondere wettelijke regeling, ondergebracht in de artikelen 1952 tot en met 1954^{quater} B.W. Omdat deze bepalingen een afwijking inhouden van het gemene recht, moeten zij strikt geïnterpreteerd worden. Als hotelhouder kan slechts worden beschouwd, elkeen die in hoofdzaak en beroepshalve logies aanbiedt tegen betaling. Een ziekenhuis waarvan de hoofdopdracht bestaat uit het toedienen van medische zorgen, beantwoordt niet aan deze definitie. Een man die na een arbeidsongeval opgenomen wordt in een ziekenhuis en waarvan de portefeuille wordt gestolen uit zijn kamer, kan zijn schade dan ook niet verhalen op het ziekenhuis op grond van de regels van hotelbewaargeving(1399).

De regels van de hotelbewaargeving zijn daarentegen wél van toepassing op reizigers die een kamer betrekken in een hotel en beroofd worden van geld en juwelen ter waarde van 705.750 frank, na een inbraak met gebruik van valse sleutels. De hotelhouder beroept zich op een '*Dienstengids*' die zich in elke kamer op een opvallende plaats bevindt en die de volgende passage bevat: „*Wij kunnen geen verantwoording nemen voor waardevolle voorwerpen op uw kamer. Safety deposit-boxes zijn gratis te verkrijgen aan de receptie.*” De Rechtbank van koophandel te Brussel verwerpt dit argument. Overeenkomstig art. 1954 *ter* B.W. is iedere verklaring of beding, waarbij de aansprakelijkheid van de hotelhouder vóór het schadelijke feit wordt uitgesloten of beperkt, nietig. De wettelijke aansprakelijkheid van de hotelhouder is voorts overeenkomstig art. 1952, derde lid B.W. beperkt tot honderd maal de logiesprijs per dag. Aangezien de logiesprijs 4.300 frank per dag bedraagt, kan de eis van de reizigers worden toegestaan ten belope van 430.000 frank(1400).

AFDELING 5

ALLERLEI

851. ART. 1293 B.W.: COMPENSATIE VERBODEN INGEVAL VAN BEWAARGEVING, MAAR NIET WANNEER BEWAARGEVER ZELF COMPENSATIE VORDERT. — Een vereniging heeft als activiteit de aan- en verkoop aan zijn leden, drogisten, van producten die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun beroep. Een drogist die lid is van de vereniging en die een waarborg heeft gestort van 115.000 frank, wenst de samenwerking op te zeggen en vraagt welke facturen nog door hem verschuldigd zijn. De drogist in kwestie krijgt geen antwoord op deze vraag en de vereniging wordt enige maanden later in vereffening gesteld. De drogist die zijn samenwerking had opgezegd, wenst zich te beroepen op schuldvergelijking tussen enerzijds, de in bewaring gegeven waarborg, en anderzijds de nog door hem verschuldigde facturen.

(1399) [Bergen 20 maart 1996](#), *R.R.D.* 1996, 411, zie ook *supra*, randnr. 847.

(1400) [Kh. Brussel 16 oktober 1992](#), *R.W.* 1994-95, 828.

Relevant voor dit onderdeel van het overzicht is de volgende redenering van het Hof van beroep te Brussel. Art. 1293 B.W. dat compensatie uitsluit in geval van bewaargeving, is een regel die de bewaargever beschermt tegen de toeëigening van de zaak door de bewaarnemer en is derhalve niet van toepassing wanneer de bewaargever zelf de compensatie vordert(1401).

HOOFDSTUK II

SEKWESTER

AFDELING I

CONVENTIONEEL SEKWESTER

852. CONSIGNATIE VAN BETWIST ERELOON. NIET NOODZAKELIJK BEWAAR-
VING MAAR EIGENLIJKE BETALING ALS PARTIJEN ZULKS ZO OVEREENGEKOMEN
ZIJN. — Een dame heeft een betwisting over het ereloon van haar architect.
De dame en de architect komen overeen het betwiste bedrag te consigneren
op een rekening van de Orde van Architecten. In de overeenkomst wordt
uitdrukkelijk bepaald „dat de consignatie een einde zal nemen van zodra aan
de betwisting definitief een einde gesteld wordt door een in laatste aanleg
gewezen uitspraak van een rechtbank of hof. De geconsigneerde gelden
zullen alsdan vermeerderd met de interesten die de inlage ervan op genoemde
bankrekening zal hebben opgebracht, vrijgemaakt worden ten voordele van
diegene die het behoren zal”. De dame wordt bij het arrest van Hof van
beroep te Brussel veroordeeld tot betaling van het bedrag aan de architect. De
vrijmaking van de gelden wordt echter geweigerd: de gelden zouden geen
activa uitmaken van het patrimonium van de dame zelf, maar van de V.Z.W.
waarin zij actief is; over de V.Z.W. werd een vereffenaar aangesteld en het
beheer van de gelden van de V.Z.W. zou het voorwerp uitmaken van een
gerechtelijk onderzoek enz. De Rechtbank van eerste aanleg te Brussel zoekt
naar de aard van het bedongen sekwester en oordeelt dat de consignatie van
een som geld niet noodzakelijk een bewaargeving is. Ze kan als een eigen-
lijke betaling worden beschouwd als de partijen zulks bedoeld hebben. *In
casu* blijkt voor de Rechtbank duidelijk uit de bewoordingen van de overeen-
komst en uit de gehele procedure die resulteerde in een arrest van het Hof van
beroep te Brussel dat de consignatie als een werkelijke betaling dient te
worden beschouwd. Dit betekent dat de bedragen geacht worden aan de
schuldeiser toe te komen van bij het begin en dat de schuldeiser op deze
bedragen geen samenloop hoeft te vrezen met andere schuldeisers van zijn
schuldenaar(1402).

(1401) [Brussel 6 oktober 1998](#), *A.J.T.* 1998-99, 953 en *J.L.M.B.* 2000, 1326.

(1402) [Rb. Brussel 4 februari 1998](#), *T.B.B.R.* 1998, 157.

GERECHTELIJK SEKWESTER

853. ALGEMEEN. — Over het gerechtelijk sekwester is in de periode van dit overzicht van rechtspraak een exhaustief artikel verschenen van de hand van Van Ommeslaghe in het *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht*(1403). Het artikel gaat uitgebreid in op de instelling van het gerechtelijk sekwester, toetst de figuur aan enkele aanverwante instellingen en bespreekt de toepassingen ervan. Dit artikel vormt dan ook een belangrijke inspiratiebron voor dit deel van het overzicht.

854. AANSTELLING VAN DE SEKWESTER. GEMEEN RECHT VAN TOEPASSING OP DE PROCEDURE. — Een gerechtelijk sekwester — de term spreekt voor zich — is een sekwester die door een rechter wordt aangesteld. De wijze waarop de eis tot aanstelling dient ingesteld te worden, wordt bepaald overeenkomstig de regels van gemeen recht die gelden voor elke procedure. Omdat deze problematiek dus geen specifiek antwoord bekommt in het kader van het sekwester, houden we het kort. De aanstelling van een sekwester wordt bijna steeds gevorderd via een procedure in kort geding. Zo kan een rechter in kort geding bijvoorbeeld, indien hiermee de schending van een ernstig recht kan worden voorkomen, onderzoeksmaatregelen bevelen met het oog op de beslechting van een toekomstig geschil. Met het oog op zo'n toekomstige bewijsvoering, kan hij ook een sekwester aanstellen over bepaalde documenten die als bewijs zullen kunnen dienen(1404).

Vermits art. 1961 B.W. geen afwijking voorziet van de gewone manier van rechtsingang, kan de bevoegde rechter in de regel enkel in een tegensprekelijke procedure overgaan tot de aanstelling. Om aan de maatregel evenwel zijn volle zin en doeltreffendheid te verlenen, is het mogelijk beroep te doen op een procedure bij eenzijdig verzoekschrift. Deze mogelijkheid is uitdrukkelijk voorzien in art. 584 Ger.W. maar de strenge voorwaarden van dit artikel moeten vanzelfsprekend vervuld zijn. Deze voorwaarden worden in enkele uitspraken aanwezig geacht(1405). Het Hof van beroep te Brussel acht de voorwaarden in een specifiek geval niet aanwezig. Het betrof een vordering tegen een souvenirwinkeltje niet ver van de Grote Markt in Brussel, waar namaakartikelen van Kuifje werden verkocht. Er werd op

(1403) P. VAN OMMESLAGHE, „Le séquestre judiciaire en droit commercial”, *T.B.H.* 1999, 228-247.

(1404) [Brussel 27 oktober 1994](#), *A.J.T.* 1994-95, 207, noot G.-L. BALLON en *T.R.V.* 1995, 192, noot H. VAN GOMPEL.

(1405) [Voorz. Kh. Brussel 17 maart 1997](#), *T.B.H.* 1999, 249, noot (deze beschikking werd hervormd in hoger beroep omwille van een bevoegdheidsargument. Zie: [Brussel 17 september 1997](#), *T.B.H.* 1999, 250); [Voorz. Rb. Doornik 31 augustus 1995](#), *J.T.* 1995, 793 en *R.G.A.R.* 1997, nr. 12.735; [Voorz. Rb. Luik 27 september 1995](#), *Journ. Proc.* 1995, afl. 291, 30, noot, *J.L.M.B.* 1995, 1543, *J.T.* 1996, 53, *Rev. not. b.* 1996, 79, noot, *Rev. dr. pén.* 1996, 136 en *R.G.E.N.* 1997, 237; [Voorz. Kh. Luik 5 september 1994](#), *T.R.V.* 1995, 432, noot M. WYCKAERT, *J.D.S.C.* 1999, 265 en *J.L.M.B.* 1996, 1223, noot C. PARMENTIER; [Kh. Brussel 19 mei 1994](#), *T.B.H.* 1995, 290, noot.

eenzijdig verzoekschrift een sekwester aangesteld, een aanstelling die in de daarop volgende tegensprekelijke procedure in kort geding werd bevestigd. Het Hof van beroep hervormt. Een vereist verrassingseffect is niet voldoende om beroep te doen op art. 584, al. 3 Ger.W. en bij eenzijdig verzoekschrift een sekwester te laten aanstellen, zo oordeelt het Hof. De artikelen 1481 e.v. Ger.W. voorzien in een speciale procedure, meer bepaald een procedure van beslag inzake namaak, die toelaat om op eenzijdig verzoekschrift de toelating te bekomen van de beslagrechter om een deskundige te doen overgaan tot de beschrijving van de betwiste zaken en andere nuttige maatregelen te nemen. Het is dan *in casu* ook niet volstrekt noodzakelijk om beroep te doen op de procedure voorzien in art. 584, al. 3 Ger.W.(1406).

Een procedure in het kader van art. 584, al. 3 Ger.W. wordt noodzakelijk gevoerd voor de Voorzitter van de rechtbank. Vandaar het gedeeltelijke tenietdoen van een beschikking van de beslagrechter in het volgende voorbeeld. Een beslagrechter, gevat op eenzijdig verzoekschrift, verleent aan een schuldeiser toelating om bewarend beslag te leggen op aandelen en stelt een gerechtsdeurwaarder als sekwester aan. De beslagene tekent derdenverzet aan. In de procedure van derdenverzet, wordt de aanstelling van de sekwester tenietgedaan omdat de beslagrechter, gevat op *eenzijdig* verzoekschrift op grond van art. 584, al. 3 Ger.W., niet bevoegd was deze aanstelling te bevelen. Enkel de Voorzitter kan hiertoe overgaan. Tegelijkertijd echter gaat de beslagrechter, gevat ingevolge het derdenverzet, in op een vraag van de schuldeiser om in het kader van de via het derdenverzet aanhangig gemaakte *tegensprekelijke* procedure, opnieuw een maatregel van sekwester te bevelen(1407).

855. ART. 1961, 1° B.W.: SEKWESTER EN BESLAG. UITZONDERLIJKE MAATREGEL. — Overeenkomstig art. 1961, 1° B.W. kan een rechter het sekwester bevelen van roerende goederen die onder een schuldenaar in beslag genomen zijn. De onderliggende reden is vanzelfsprekend dat het leggen van een beslag op zich niet het genot van het goed aan de schuldenaar ontnemt en hij dus in de mogelijkheid blijft om het goed te laten verdwijnen. De aanstelling van een sekwester kan dan ook aangewezen zijn om aan het beslag een volle doeltreffendheid toe te kennen. Zo vraagt en krijgt een schuldeiser die over een voorlopig uitvoerbaar vonnis beschikt tegen een schuldenaar, de aanstelling van een sekwester over een voertuig van zijn schuldenaar. Hij toont aan dat zijn schuldenaar nog verschillende andere misdrijven heeft gepleegd, dat zijn werkloosheidsuitkering het voorwerp uitmaakt van een beslag voor onderhoudsgelden en dat zijn enige goed het voertuig is. Hij wil dit voertuig dan ook vatten zonder dat het verdwijnt(1408).

(1406) [Brussel 13 september 1994](#), *J.T.* 1995, 50.

(1407) [Beslagr. Oudenaarde 28 juni 1995](#), *T.G.R.* 1996, 20.

(1408) *Rb. Luik 6 februari 1995*, *T.B.B.R.* 1995, 514.

Niettemin blijft de aanstelling van een sekwester een uitzonderlijke maatregel die, precies omdat ze afwijkt van het principe van vrij gebruik van de beslagen goederen door de schuldenaar, slechts kan worden bevolen wanneer er ernstige redenen zijn om te vrezen dat de beslagene het beslagen goed, tussen het tijdstip van het beslag en dit van de verkoop, aan de vordering van de schuldeiser zal onttrekken of wanneer het bedreigde goed het enige actief is van het patrimonium van de schuldenaar. Op grond van deze strenge voorwaarden, wordt het verzoek van twee kredietmaatschappijen afgewezen. Een eerste kredietmaatschappij heeft in afwachting van een uitspraak ten gronde over haar schuldvordering ten aanzien van een kredietnemer, bewarend beslag gelegd op diens voertuig. Uit vrees dat het voertuig zal verdwijnen, vraagt zij aanstelling van een sekwester. Voor het Hof van beroep te Luik, steunen de beweringen van de schuldeiser echter op geen enkel document dat de geuite vrees objectief aantoont. De gerechtsdeurwaarder heeft weliswaar moeilijkheden ondervonden om het voertuig terug te vinden en er beslag op te leggen maar deze omstandigheid bewijst geen wil om te ontsnappen aan elke maatregel, temeer daar een voertuig dient om te circuleren. Voorts wordt er niet aangetoond dat er geen andere beslagbare goederen zijn(1409).

Een andere leasingmaatschappij legt bewarend beslag op vier voertuigen die het voorwerp uitmaakten van leasingovereenkomsten en bekomt eveneens een maatregel van sekwester. De beslagene stelt een procedure van derdenverzet in. Het bewarend beslag wordt behouden maar de aanstelling van een sekwester wordt overbodig geacht. *In casu* staat vast dat de schuldenaar de voertuigen gebruikt voor de uitoefening van haar professionele activiteiten. De in de debatten aangehaalde argumenten laten niet toe te vrezen dat de voertuigen zouden verdwijnen of ontkomen aan een eventuele vordering van de schuldeiser. De schuldenaar heeft er integendeel alle belang bij om de voertuigen verder goed te onderhouden. Het feit dat één van de voertuigen recent nog aan een garage is toevertrouwd voor een vervanging van de motor, bewijst de wil van de schuldenaar om de beslagen goederen in goede werkingsstaat te behouden. Er is dan ook geen reden om een sekwester aan te stellen(1410).

Ook wanneer de aanstelling van een sekwester niet onmiddellijk samen met het beslag wordt gevraagd, blijft de schuldeiser in de mogelijkheid de aanstelling te vragen en blijft de beslagrechter bevoegd. Zo bewaart de schuldeiser die beslag legt op een onroerend goed en vervolgens geen initiatieven neemt om tot verdere uitvoering over te gaan, niettemin de hoedanigheid van beslaglegger en kan hij zich bijgevolg tot de beslagrechter richten om een sekwester aan te stellen(1411).

(1409) [Luik 20 oktober 1994](#), *Act. Dr.* 1996, 150 en *J.T.* 1995, 217.

(1410) [Luik 19 december 1996](#), *J.T.* 1997, 370.

(1411) Rb. Brussel 7 november 1996, *T. Not.* 1997, 321.

856. ART. 1961, 2°: TOEPASSINGSVOORWAARDEN. RUIME INTERPRETATIE. – Art. 1961 B.W. voorziet drie gevallen waarin de rechter een sekwester kan bevelen. De rechtspraak en de rechtsleer zijn het er echter over eens dat deze opsomming niet limitatief is en dat art. 1961, 2° B.W. ruim geïnterpreteerd moet worden. De aanstelling van een sekwester kan worden bevolen telkens wanneer de omstandigheden van het geschil het noodzakelijk maken om een in betwisting zijnde zaak aan de partijen te onttrekken, in afwachting van de verdere afwikkeling van het geschil(1412). Of anders geformuleerd: telkens wanneer een betwisting met betrekking tot een zaak rechtvaardigt dat deze in zijn bestaande staat moet worden behouden tot aan een beslissing ten gronde, om een eindoplossing van het geschil niet te compromitteren(1413). Eveneens, in de ruime interpretatie van art. 1961, 2° B.W., is de aanstelling van een sekwester niet alleen mogelijk, wanneer er een *geschil* bestaat omtrent de *eigendom of het bezit* van een zaak, maar ook in elke situatie die zijn oorsprong vindt in een eigendomsrecht of een overeenkomst en die een betwisting met zich meebrengt, waarbij twee personen *aanspraak* maken op een bepaalde zaak. De vraag hoever men hierin kan gaan en of zelfs een eenvoudige *belangentegenstelling* met betrekking tot een zaak voldoende is, wordt niet eenduidig beantwoord. Zo schrijft de Voorzitter van de Rechtbank van koophandel te Luik in zijn motivering dat een eenvoudige belangentegenstelling voldoende zou zijn, of zelfs een situatie waarin een bewarende maatregel nuttig lijkt in het belang van alle partijen om onherstelbare handelingen te vermijden, hetzij een slecht beheer of verlies(1414). Hij sluit zich hierdoor aan bij bepaalde rechtsleer en rechtspraak die de notie geschil niet beperkt tot situaties waar er tegenstrijdige aanspraken worden geformuleerd. Terecht wordt deze rechtsleer en rechtspraak bekritiseerd(1415). Van Ommeslaghe toont aan dat deze interpretatie van art. 1961, 2° B.W. eigenlijk verworpen werd door het Hof van Cassatie in een arrest van 16 april 1984. In dit arrest verwierp het Hof het middel dat voorhield dat een eenvoudig belang op de onder sekwester te plaatsen zaken volstond om een dergelijke maatregel te rechtvaardigen(1416). Vandaar ook dat de aanstelling van een sekwester over de goederen van een oude man van 98 jaar die wordt opgenomen in het ziekenhuis, op vraag van het O.C.M.W. die aanvoert dat „de man in de materiële onmogelijkheid verkeert om zijn goederen te

(1412) Voorz. Kh. Luik 5 september 1994, *T.R.V.* 1995, 432, noot M. WYCKAERT, *J.C.S.C.* 1999, 265 en *J.L.M.B.* 1996, 1223, noot C. PARMENTIER; Brussel 27 oktober 1994, *A.J.T.* 1994-95, 207, noot G.-L. BALLON en *T.R.V.* 1995, 192, noot H. VAN GOMPEL.

(1413) Voorz. Rb. Luik 10 februari 1995, *Pas.* 1994, III, 61 en *J.L.M.B.* 1995, 1706.

(1414) Voorz. Kh. Luik 5 september 1994, *T.R.V.* 1995, 432, noot M. WYCKAERT, *J.D.S.C.* 1999, 265 en *J.L.M.B.* 1996, 1223, noot C. PARMENTIER.

(1415) Zie voor een weergave van de rechtsleer en rechtspraak *pro* en *contra*: B. TILLEMANS, *Bewaargeving en sekwester*, in *R.N.P.S.*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 345-347, nr. 785.

(1416) P. VAN OMMESLAGHE, „Le séquestre judiciaire en droit commercial”, *T.B.H.* 1999, 233 en de verwijzing aldaar naar *Cass.* 16 april 1984, *A.C.* 1983-84, 1097 en *Pas.* 1984, I, 1036, noot.

beheren omwille van zijn wankel gezondheidsstoestand”, vatbaar is voor kritiek(1417). Evenals de aanstelling van een sekwester over een nalatenschap op vraag van de Procureur des Konings. De enige erfgenaam van een overleden moeder was een geadopteerde zoon die beschuldigd wordt van vrijwillige doodslag op de persoon van zijn moeder. De notaris die belast is met de erfenis, meldt aan de onderzoeksrechter dat de zoon de enige erfgenaam is van zijn moeder, waarop de Procureur bij eenzijdig verzoekschrift de aanstelling van een gerechtelijk sekwester over de nalatenschap bekomt, in afwachting van de strafrechtelijke veroordeling(1418). Beide voorbeelden betreffen het stellen van daden van beheer i.v.m. een bepaald *vermogen*, waarbij er niet echt sprake is van tegengestelde aanspraken met betrekking tot dit vermogen. In beide gevallen worden dergelijke bevoegdheden dan ook beter niet aan een sekwester, maar wel aan een voorlopig bewindvoerder toevertrouwd(1419).

857. RUIME INTERPRETIE VAN ART. 1961, 2° B.W. (VERVOLG). SEKWESTER OVER BEWIJSSTUKKEN. — De ruime interpretatie die aan art. 1961, 2° B.W. gegeven wordt, laat toe om via een sekwester bewijsmiddelen veilig te stellen. Hiermee is Van Ommeslaghe het eens en we kunnen met hem vaststellen dat er tegengestelde *aanspraken* bestaan wanneer een partij voor de oplossing van een betwisting, belang heeft bij het voorleggen van bewijsmiddelen die zich in het bezit van de andere partij bevinden, en er vrees bestaat dat deze bewijsmiddelen verloren zullen gaan, gewijzigd of veranderd(1420). Zo wordt een wegens dringende reden ontslagen en als bestuurder afgezette manager van twee vennootschappen, gedagvaard op grond van bestuurdersaansprakelijkheid. Zelf betwist hij zijn ontslag voor de Arbeidsrechtbank. Om zich afdoende te kunnen verweren in die procedures ten gronde, verzoekt hij, via een voorafgaandelijke procedure op eenzijdig verzoekschrift, om de aanstelling van een gerechtelijk sekwester over bepaalde documenten die zich op de zetels van de vennootschappen zouden bevinden. De manager vreest dat die documenten niet vrijwillig zullen worden meegedeeld door de tegenpartij, zelfs niet na een tegensprekelijke procedure tot overlegging van de stukken overeenkomstig art. 877 Ger.W. In eerste aanleg wordt het verzoek ongegrond verklaard, waarna hoger beroep wordt aangekend. Overeenkomstig de ruime interpretatie die aan art. 1961, 2° B.W. wordt gegeven, dient een sekwester in het voorliggende geval aangesteld te worden, zo oordeelt het Hof van beroep te Brussel, om te vermijden dat er voor de manager documenten kunnen verloren gaan die hij

(1417) [Gent 7 september 1995](#), *T.Not.* 1996, 589. Zie ook *infra*, randnr. 858.

(1418) Voorz. Rb. Luik, 27 september 1995, *Journ.Proc.* 1995, afl. 291, 30, noot, *J.L.M.B.* 1995, 1543, *J.T.* 1996, 53, *Rev. not. b.* 1996, 79, noot, *Rev. dr. pén.* 1996, 136 en *R.G.E.N.* 1997, 237.

(1419) G.-L. BALLON, „De aanstelling van een gerechtelijk sekwester als middel om bewijsmateriaal te verzamelen” (onder Brussel 27 oktober 1994), *A.J.T.* 1994-95, 209-210; B. TILLEMAN, *Bewaargaving en sekwester*, in *R.N.P.S.*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 347.

(1420) P. VAN OMMESLAGHE, „Le séquestre judiciaire en droit commercial”, *T.B.H.* 1999, 232.

nodig heeft om zich te verweren tegen de aanspraken van de houder ervan(1421).

Twee andere voorbeelden betreffen *medische dossiers*. Een voetballer raakt zwaar gewond tijdens een voetbalmatch, wordt opgenomen in het ziekenhuis en daar geopereerd. Door een laattijdig ingrijpen, ondanks melding van hevige pijnen, zal hij nooit meer helemaal genezen. Hij wenst een aansprakelijkheidsvordering in te stellen, maar vreest dat het medische dossier niet of niet volledig zal worden voorgelegd. De Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Doornik willigt zijn verzoek tot aanstelling van een sekwester over het medische dossier in. De aansprakelijkheid van de behandelende arts en het ziekenhuis zal moeten beoordeeld worden aan de hand van het medische dossier van de voetballer waar uur na uur de hem toegediende en *niet* toegediende zorgen zijn genoteerd. In afwachting hiervan, mag de patiënt legitiem vrezen dat de verweerders aan deze vordering, ofwel de voorlegging van het medische dossier zullen weigeren, voortgaand op hun medisch beroepsgeheim, ofwel bepaalde compromitterende stukken aan het dossier zullen onttrekken. Door een sekwester aan te stellen die zelf arts is en dus gehouden door het beroepsgeheim, zullen de huidige bezitters van het medische dossier bovendien op dit vlak geen enkel bezwaar kunnen uiten(1422).

Op dezelfde manier en verwijzend naar dit vonnis, oordeelt de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen in een andere zaak dat er inderdaad een gegronde vrees bestaat dat bepaalde stukken uit het medisch dossier zouden kunnen verdwijnen zodat de aanstelling van een sekwester verantwoord is. Op de vraag om de aangestelde sekwester te machtigen om het dossier in bezit te nemen '*waar het zich ook moge bevinden*' wordt niet ingegaan. Het spreekt immers voor zich, zo oordeelt de Voorzitter, dat de verzoekende partij louter op grond van haar eigen vermoedens niet gemachtigd kan worden zich toegang te verschaffen tot gelijk welk pand in het rijk, desgevallend zelfs met behulp van de openbare macht. Dergelijke toelating is slechts mogelijk na controle door de rechter van de door verzoeker voorgelegde gegevens m.b.t. een specifieke plaats(1423).

858. BEVOEGDHEDEN VAN DE SEKWESTER. — Een gerechtelijk sekwester dient zich in de regel bij de uitvoering van zijn opdracht te beperken tot het stellen van louter bewarende daden. Aangezien geen enkele wettelijke bepaling limitatief de bewarende maatregelen opsomt die een gerechtelijk sekwester mag stellen, is het aan de rechter om er de omvang van te bepalen(1424). Het is enkel in uitzonderlijke omstandigheden dat zijn opdracht tevens beschik-

(1421) [Brussel 27 oktober 1994](#), *A.J.T.* 1994-95, 207, noot G.-L. BALLON en *T.R.V.* 1995, 192, noot H. VAN GOMPEL. Zie ook het volgende randnr.

(1422) [Voorz. Rb. Doornik 31 augustus 1995](#), *J.T.* 1995, 793 en *R.G.A.R.* 1997, nr. 12.735.

(1423) [Rb. Mechelen 25 augustus 1997](#), *T.B.B.R.* 1998, 74.

(1424) [Voorz. Kh. Luik 5 september 1994](#), *T.R.V.* 1995, 432, noot M. WYCKAERT, *J.D.S.C.* 1999, 265 en *J.L.M.B.* 1996, 1223, noot C. PARMENTIER.

kingsdaden tot voorwerp zal kunnen hebben, waarbij de rechter uitdrukkelijk de redenen zal moeten vermelden waaruit blijkt dat die beschikkingsdaden dringend en onontbeerlijk zijn voor het goede beheer van de te beschermen goederen(1425). Een mooie illustratie van respect voor deze beperkte draagwijdte van zijn opdracht, levert een hoger reeds aangehaald arrest van het Hof van beroep te Brussel(1426). Het Hof stelt weliswaar een sekwester aan over documenten die zich bij een vennootschap bevinden en dit om te vermijden dat deze documenten, die de verzoekende partij nodig zal hebben om zijn aanspraken in een vordering ten gronde te staven, kunnen verloren gaan. Maar hij verbiedt de sekwester om de in bewaring genomen stukken aan de verzoekende partij over te maken, vooraleer de tegenpartij de mogelijkheid heeft gekregen om zich in een tegensprekelijke procedure tegen de genomen maatregel te verzetten(1427). Zoals Van Gompel in een noot bij het arrest schrijft: het Hof heeft hierdoor rekening gehouden met het louter bewarende karakter van de opdracht van een gerechtelijk sekwester(1428).

De aanstelling van een sekwester betreft enkel goederen en heeft geen invloed op de geestesbekwaamheid van de persoon, wiens goed of goederen onder sekwester worden gesteld. Dit blijkt uit het volgende voorbeeld. Een oude man van 98 jaar wordt opgenomen in het ziekenhuis. Op vraag van het O.C.M.W. dat aanvoert dat „de man in de materiële onmogelijkheid verkeert om zijn goederen te beheren omwille van zijn wankele gezondheidstoestand”, stelt de voorzitter in kort geding een sekwester aan met opdracht een inventaris op te maken en het voorlopig beheer waar te nemen van de bezittingen van de man. De aangestelde sekwester neemt de opdracht nooit op, omdat de man in kwestie al snel ontslagen wordt uit het ziekenhuis en zich hevig verzet tegen het optreden van de sekwester. Na het overlijden van de man, blijkt dat hij bij testament een vriend, waarmee hij samenwoonde, als algemeen legataris heeft aangeduid. Zijn wettige erfgenamen beroepen zich op de aanstelling van de sekwester vóór zijn overlijden om aan te tonen dat de testator niet gezond van geest was en dat het testament bijgevolg nietig is. Het Hof van beroep te Gent oordeelt echter dat de aanstelling van een sekwester niet mag verward worden met de bijstand van een gerechtelijke raadsman. Alleen dit laatste kan eventueel een invloed hebben op de gees-

(1425) *Cass.* 28 april 1994, *A.C.* 1994, 427, *Pas.* 1994, I, 418, *R.W.* 1994-95, 812, *A.J.T.* 1994-95, 267, noot P. HOFSTROSSLER, *J.L.M.B.* 1995, 5 en *R. Cass.* 1994, 324, noot K. BROECKX. Zie voor een bespreking van dit arrest, het vorige overzicht: J.-H. HERBOTS, C. PAUWELS en E. DEGROOTE, „Overzicht van rechtspraak. Bijzondere overeenkomsten (1988-1994)”, *T.P.R.* 1997, nr. 812.

(1426) Zie het vorige randnr.

(1427) *Brussel 27 oktober 1994*, *A.J.T.* 1994-95, 207, noot G.-L. BALLON en *T.R.V.* 1995, 192, noot H. VAN GOMPEL.

(1428) H. VAN GOMPEL, „De aanstelling bij eenzijdig verzoekschrift van een gerechtelijk sekwester over vennootschapsdocumenten” (onder Brussel 27 oktober 1994), *T.R.V.* 1995, 197.

tesbekwaamheid van de erflater. De aanstelling van een sekwester is voor de beoordeling van het geestesvermogen van de erflater irrelevant(1429).

859. TOEPASSINGEN: AANDELEN. — Een frequent toepassingsgeval is het verzoek tot aanstelling van een sekwester over aandelen(1430). Zo wordt een sekwester aangesteld over de aandelen en in hoger beroep bijkomend over de dividenden, in het kader van een betwisting over het al dan niet bestaan van een aankoopoptie die drie personen lichten met betrekking tot het geheel van aandelen die twee naamloze vennootschappen vertegenwoordigen(1431). In een tweede voorbeeld wordt een sekwester over aandelen aangesteld op vraag van minderheidsaandeelhouders. Deze minderheidsaandeelhouders die geconfronteerd worden met een pijlsnelle afname van het eigen vermogen van de vennootschap, waarin zij aandeelhouder zijn, besluiten tot de inleiding van een vordering tot nietigverklaring van de aandelen van hun vennootschap in handen van drie vennootschappen. Een deel van deze aandelen is aan toonder en opdat het opzet van de door de minderheidsaandeelhouders ingeleide en beoogde vorderingen volledig zou slagen, blijven de aandelen best in handen van de betrokken aandeelhouders. Vandaar dat hun verzoek tot aanstelling van een sekwester over de betreffende aandelen wordt ingewilligd(1432). In een laatste voorbeeld wordt in het kader van een betwisting tussen aandeelhouders en het bestuur van een naamloze vennootschap, in kort geding de aanstelling van een sekwester gevraagd over alle aandelen die in het bezit zijn van een B.V.B.A. en dit tot op het ogenblik dat er definitief uitspraak wordt gedaan over vorderingen die namens de minderheidsaandeelhouders zijn ingesteld tot nietigverklaring van overeenkomsten tot overdracht van aandelen. Hier wordt de vordering tot aanstelling van een sekwester geweigerd. Alleen derde-medeplichtigheid aan contractbreuk, hetzij enig bezit te kwader trouw, zou de blokkering van de aandelen kunnen rechtvaardigen. Nu het bezit van de aandelen *prima facie* geenszins door enige onrechtmatigheid aangetast blijkt, is de eis ongegrond(1433).

860. TOEPASSINGEN: ALLERLEI. — Andere toepassingen zijn bewijsstukken(1434); een jeep waarvan het eigendomsrecht betwist wordt door echtgenoten in afwachting van een vereffening-verdeling na echtscheiding(1435); de goederen van een man die in het ziekenhuis wordt opge-

(1429) [Gent 7 september 1995](#), *T. Not.* 1996, 589, zie ook *supra*, randnr. 856, voor enige kritiek op de aanstelling van een sekwester in deze situatie.

(1430) [Beslagnr. Oudenaarde 28 juni 1995](#), *T.G.R.* 1996, 20.

(1431) [Luik 16 mei 1997](#), *J.L.M.B.* 1998, 417 en *Rev. Prat. Soc.* 1998, 107.

(1432) [Voorz. Kh. Luik 5 september 1994](#), *T.R.V.* 1995, 432, noot M. WYCKAERT, *J.D.S.C.* 1999, 265 en *J.L.M.B.* 1996, 1223, noot C. PARMENTIER.

(1433) [Voorz. Kh. Gent 14 november 1997](#), *T.R.V.* 1998, 54, noot, *J.D.S.C.* 2000, 113, noot J. GOFFIN en E. VIATOUR en *J.D.S.C.* 2000, 63, noot B. VOGLET.

(1434) Zie hiervoor *supra*, randnr. 857.

(1435) [Voorz. Rb. Luik 10 februari 1995](#), *Pas.* 1994, III, 61 en *J.L.M.B.* 1995, 1706.

nomen(1436); een nalatenschap die toekomt aan een enige erfgenaam die beschuldigd wordt van vrijwillige doodslag op de erflater en dit in afwachting van een definitieve veroordeling(1437) en nagemaakte voorwerpen(1438). De betwisting in het kader van nagemaakte voorwerpen omtrent de bevoegdheid van een stakingsrechter om een sekwester aan te stellen, valt buiten het opzet van dit overzicht.

861. SCHADEVERGOEDING BIJ TEN ONRECHTE AANVRAGEN VAN SEKWESTER. — Degene die de aanstelling van een sekwester vraagt, kan schadevergoeding verschuldigd zijn, wanneer achteraf blijkt dat de voorwerpen ten onrechte onder sekwester werden geplaatst. Dit overkomt Reebok, een belangrijke verdeler van sportkledij, in het bijzonder sportschoenen. Reebok stelt vast dat een verkoper Reebokschoenen verkoopt na het verwijderen van het identificatienummer, aangebracht op een reepje stof in de schoen, en in een andere verpakking. Op eenzijdig verzoekschrift van Reebok, wordt een hoeveelheid schoenen onder sekwester geplaatst. Ten gronde wordt de vordering van Reebok tot het staken van de verkoop ongegrond verklaard. De tegenvordering tot schadevergoeding van de verkoper van de onder sekwester geplaatste schoenen wordt gegrond verklaard. Aan hem is schadevergoeding verschuldigd ten belope van de aankoopprijs van de schoenen die ondertussen gedemodereerd zijn en dus niet meer verkocht kunnen worden(1439).

TITEL VI

LIJFRENTE

862. KOOP MET LIJFRENTE: KANSCONTRACT. — De verkoop van een onroerend goed tegen lijfrente is het type-voorbeeld van een kanscontract: de renteplichtige verwerft een goed maar zal als tegenprestatie aan de rentetrekker periodiek een bepaalde som moeten betalen zolang de rentetrekker of het aangeduide „lijf” leeft. Uiteraard weet geen van beide partijen vooraf hoelang de persoon op wiens hoofd (of: lijf) de rente gevestigd is, nog zal leven. Dit aleatoir karakter is wezenlijk voor de koop tegen lijfrente. Valt het genomen risico tegen voor één der contractanten, mag hij achteraf niet komen klagen. Met deze uitleg werd een renteplichtige naar huis gestuurd

(1436) [Gent 7 september 1995](#), *T. Not.* 1996, 589, zie *supra*, randnr. 856 voor kritiek op deze aanstelling en randnr. 858.

(1437) Voorz. Rb. Luik, 27 september 1995, *Journ.Proc.* 1995, afl. 291, 30, noot, *J.L.M.B.* 1995, 1543, *J.T.* 1996, 53, *Rev. not. b.* 1996, 79, noot, *Rev. dr. pén.* 1996, 136 en *R.G.E.N.* 1997, 237, zie *supra*, randnr. 856, voor kritiek op deze aanstelling.

(1438) [Voorz. Kh. Brussel 17 maart 1997](#), *T.B.H.* 1999, 249, noot (Havana-sigarendosjes met sigaren die niet slechts samengesteld zijn uit Cubaanse tabak); [Voorz. Rb. Brussel 29 mei 1997](#), *Pas.* 1996, III, 59 en *Ing.-Cons.* 1997, 207 (schoenen); [Kh. Brussel 19 mei 1994](#), *T.B.H.* 1995, 290, noot (Reebokschoenen waarvan het identificatienummers verwijderd is en de verpakking veranderd); [Brussel 13 september 1994](#), *J.T.* 1995, 50 (Kuifje-artikelen).

(1439) [Kh. Brussel 19 mei 1994](#), *T.B.H.* 1995, 290, noot.

